

جایگاه صنایع دستی بانوان در توسعه‌ی نهاوند

«میزگرد»

اشاره:

سومین جلسه‌ی میزگرد نهاوندشناسی در سال ۱۳۸۲ به بررسی و معرفی بانوان هنرمند و صنایع دستی شهرستان نهاوند اختصاص یافت. این میزگرد در تاریخ ۸۲/۴/۱۴ در تالار مؤسسه‌ی فرهنگی علیمرادیان در تهران، و با حضور بانوان همشهری مقیم تهران برگزار شد.

اعضای میزگرد چهار نفر از بانوان ساکن در نهاد بودند که به همین منظور از ایشان جهت حضور در جلسه به تهران دعوت شده بودند:

۱ - خانم نوشین سلگی دبیر کمیسیون امور بانوان شهرستان نهاد (مستقر در فرمانداری)

۲ - خانم فرشته شهبازی، عضو انجمن بلند همت نهاد و مسئول آموزش حرفه‌ای دختران و بانوان نهاد

۳ - خانم زینب سوری، مربی گلیم و فرش در نهاد، مربی صنایع دستی نهاد و سرپرست کارگاه جدید «گلیم گیان»

۴ - خانم لیلا نادری، هنرمند رشته‌ی نقره‌کوبی و مربی و سرپرست تولید در این رشته

میزگرد با مدیریت خانم مینو میری و همکاری خانم شهین قبادی دبیران همشهری برگزار شد. جلسه پس از تلاوت آیاتی از قرآن کریم با خیر مقدم و اعلام برنامه از سوی خانم میری آغاز شد. ابتدا دبیر کمیسیون امور بانوان نهاد گزارشی از فعالیت‌های مربوط به خواهران و دختران نهاد را به اطلاع حاضران رساندند و جایگاه مهم زنان این شهرستان را در تولید صنایع دستی تشریح کردند، آن‌گاه با پیشنهادهایی جهت بهبود و ارتقای این بخش از امور بانوان نهاد سخنان خود را به پایان رساندند. سپس خانم فرشته شهبازی از خانوارهای زیر پوشش صنایع دستی کمیته‌های ۱۳ گانه‌ی هنری نهاد و اقداماتی که انجام گرفته است سخن گفتند و برای تقویت و توسعه‌ی حرکتی که آغاز شده مساعدت‌های فکری، تخصصی و مالی همشهریان مقیم تهران را خواستار شدند.

آن‌گاه خانم زینب سوری درباره‌ی پیشرفت دختران تحت تعلیم فرش‌بافی مطالبی به اطلاع رساندند و پس از آن خانم لیلا نادری از تجربه‌ی موفق خود درباره‌ی نقره‌کوبی و تولید اشیا و ابزارهای تزئینی و آموزش‌هایی که برای شاگردان خود داشته‌اند سخن گفتند. ضمناً مجموعه‌ای از تولیدات صنایع دستی بانوان در این جلسه به نمایش گذاشته شده بود که مورد استقبال قرار گرفت.

در نیمه‌ی دوم میزگرد خانم ثریا فولاد پنجه کارمند خبرگزاری و خانم منیر عبدالملکیان دبیر آموزش و پرورش مطالبی از جمله ضرورت توجه جدی به حل مشکل اساسی بانوان در نهادند و نیز فعال کردن صنایع بسته‌بندی در جهت ارتقای کمی و کیفی صادرات انواع سوغات‌های این شهرستان بیان داشتند.

اینک، ضمن سپاس از مهمانان جلسه و مجریان میزگرد، اهم مباحث میزگرد را که توسط خانم نوشین سلگی تدوین شده است به صورتی گزارش‌گونه، ملاحظه می‌کنید.

صنایع دستی مجموعه‌ای از هنرهای کاربردی اصیل بومی کشورمان است که ریشه‌ای عمیق در آداب و رسوم و سنن و عادات و اعتقادات مردم دارد.

از طرفی وضعیت جغرافیایی ایران به گونه‌ای بوده و هست که کشاورزان و دامداران در سراسر کشور، از جمله در شهرستان نهاوند، بیکاری فصلی دارند، اما به دلیل علاقه‌ای که به هنر داشته و دارند نخواسته‌اند این فرصت‌ها به بطالت سپری شود. آنان با استخدام دانش و هنرهای بومی و به کمک آن‌چه طبیعت در اختیارشان گذاشته است

(پشم، چرم، چوب، ابریشم، سنگ، فلز و غیره...) توانسته‌اند دست به تولید و خلاقیت بزنند و از امکانات موجود به نحو احسن استفاده کنند.

هنرمندان صنایع دستی در حقیقت دو عامل: «دسترسی به مواد اولیه» و «بیکاری فصلی» را به یک دیگر پیوند زده و به آفرینش آثار هنری دست زده‌اند. آثاری که به تدریج و خودجوش اکنون زینت بخش بزرگ‌ترین موزه‌های جهان شده است. نکته‌ی مهم و قابل تأمل در این آفرینش‌های هنری تأثیرگذاری و پیش‌تازی زنان ایرانی است. آنان از طریق پر کردن اوقات فراغت سالانه‌ی خود موفق شده و هستند، ضمن هنر آفرینی، به معیشت خانواده کمک کنند و در سطح کشور مایه‌ی افتخار گردند.

بنابراین جای شگفتی نخواهد بود اگر ببینیم بیش از هفتاد درصد تولیدکنندگان صنایع دستی ایران را زنان تشکیل می‌دهند و موفق شده‌اند بالاترین سهم را در تولید آثار صنایع دستی از آن خود نمایند.

به هر حال، توجه به صنایع دستی کشور یک ضرورت ملی است و بی‌شک منشأ آثار و برکات خواهد شد، از جمله:

- ۱- پاسخی عملی به تلاش‌های صادقانه‌ی زنان است.
- ۲- با بها دادن به این نوع تولیدات داخلی و مولدان آن از بیکاری جامعه کاسته می‌شود.
- ۳- با تأمین تولیدات داخلی نیازهای مصرفی جامعه بر طرف می‌گردد، ضمن این که بخشی از درآمد ارزی کشور تأمین می‌شود.
- ۴- بستر سازی مناسبی برای تجلی و تبلور فرهنگ اصیل و بومی ایران و حفظ اصالت‌ها و ارزش‌های فرهنگی است.
- ۵- از عوامل اصلی و مهم جذب گردشگری (توریسم) است.

یکی از مسائل عمده در صنایع دستی سرمایه گذاری کم آن در جهت اشتغال‌زایی است. زیرا به طور متوسط برای هر نفر پانصد هزار تومان کفایت می‌کند. می‌دانیم حدود نود درصد مواد اولیه‌ی صنایع دستی در داخل کشور تأمین می‌شود. بنابراین با توسعه‌ی آن، علاوه بر جلوگیری از مهاجرت روستائیان به شهرها، منبع درآمد مطمئنی برای اقشار مختلف مردم فراهم می‌گردد. طبق اظهار نظر کارشناسان سازمان صنایع دستی اکنون بعد از نفت بالاترین رقم صادرات مربوط به صنایع دستی است و همان‌طور که اشاره شد زنان عمده‌ترین هنرمندان در روستاها و شهرهای کوچک هستند که این مهم را با همه‌ی تنوعش بر عهده دارند.

یکی دیگر از مزایای صنایع دستی نداشتن حد و مرز سنی است. در نتیجه افراد می‌توانند از کودکی تا زمان کهولت به کار تولید صنایع دستی اشتغال داشته باشند و اصولاً در تولید صنایع دستی بازنشستگی جایگاهی ندارد. بنابراین تا کارایی هست - هرچند به حداقل کاهش یافته باشد - کار و تولید هم هست.

هم‌اکنون نوجوانان پسر و دختر فراوانی هستند که در تابستان و اوقات فراغت برای یادگیری رشته‌های مختلف به صاحبان صنایع دستی و مراکز آنها مراجعه می‌کنند و تعدادی از آنها همین که به رشته‌های مورد علاقه‌ی خود دست می‌یابند، مصمم می‌شوند همان‌ها را به تدریج، به عنوان منبع درآمد و اشتغال خود برگزینند.

از میان صنایع متنوع دستی کشور، تولید فرش و زیرانداز پیشینه‌ای درخشان داشته و دارد و از پایگاه ویژه‌ای برخوردار است، به طوری که هنرمندان ایرانی از چندین هزار سال قبل به تولید آن مبادرت نموده‌اند و به همین سبب بالاترین رقم تولید و درآمدزایی صنایع دستی ایران، بافت زیرانداز بوده است.

این صنعت در بین ۱۶۰ رشته صنایع دستی موجود حرف اول را می‌زند. زیرا هم مجهز به دانش بومی است و هم در اکثر نقاط کشور مواد اولیه‌ی آن در دسترس تولیدکنندگان قرار دارد. در نتیجه، بالاترین رقم ارزآوری را در سطح کشور کسب کرده است. ضمن این که به جرئت می‌توان گفت که هفتاد درصد تولیدکنندگان فرش زنان هستند. در رتبه‌های بعدی، می‌توان از صنایع دستی مربوط به سفال، شیشه، چوب و غیره و ... نام برد که در داخل و خارج کشور بازار خوبی دارند.

اکنون بهتر است به تشریح موقعیت صنایع دستی در شهرستان نهاوند پردازیم. در این شهرستان به موازات با سایر نقاط کشور از دیرباز، بافت فرش و گلیم رواج داشته و در کنار فرش و گلیم، صنایع دیگری مانند زیلو، جاجیم، گیوه و ریسندگی از رونق خاصی برخوردار بوده است. خوشبختانه امروزه این صنایع، به خصوص بافندگی فرش، در این شهرستان رو به رشد است و با گسترش نسبی ادامه دارد.

بافندگان نهاوندی بیش تر روستایی و عمدتاً زنان هستند. در حال حاضر در روستاهای تابعه حدود دوهزار نفر به کار بافت فرش مشغول اند. آنان در استفاده از نقوش اصیل و زیبای سنتی و بازمانده از قدیم، مهارت دارند و به این دانش‌های بومی مجهز هستند.

زمینه‌ی فرش‌های «روستا باف» با توجه به پشم‌های مرغوب محلی، عمدتاً، لاک‌ی، سفید و مشکی است و همین مرغوبیت است که بر کیفیت و دوام فرش‌های این منطقه افزوده و نظر اکثر تجار و صادرکنندگان فرش را به خود جلب نموده است.

شیوه‌ی بافت در سطح روستاها اکثر «یک بود» و نوع گره بافت آن‌ها «گره فارسی» است. نقوش آن‌ها عبارت‌اند از: کله‌گلی (گلدانی)، عشوند، تاریخی و سالاری (گل‌حیدری). این فرش‌ها در اغلب روستاها و در ابعاد مختلف بافته می‌شود. صادرات آن‌ها در سال‌های گذشته پر رونق بود، اما با رکود فصلی بازار و وجود رقبای جدید خارجی، متأسفانه این صنعت و سرمایه‌ی ملی دچار مشکل صادرات شده است و چاره‌جویی جدی و اساسی را می‌طلبد.

شهرستان نهاوند متأسفانه فاقد اداره‌ی صنایع دستی است و تأسیس آن، با توجه به آنچه گفته شد، کاملاً ضرورت دارد. در عین حال «کمیسیون امور بانوان» مستقر در فرمانداری از پنج سال پیش، به منظور ایجاد تنوع و رونق بیش تر فرش‌بافی همکاری نزدیک و مستمری را با سازمان صنایع دستی استان همدان شروع کرده است. از جمله با ایجاد پل ارتباطی بین بافندگان و تولیدکنندگان فرش و گلیم نهاوند با مرکز استان، قدم‌های مثبتی در جهت ارتقای سطح آموزش، بهبافی، کسب مهارت‌های جدید و تنوع بافت (دوپود) برداشته شده، تا آن‌جا که بافت فرش و گلیم به سبک جدید و با «گره ترکی» نیز احیا شده و رونق یافته است.

تاکنون بیش از ۱۰۰۰ نفر (از سال ۱۳۷۷) بافنده آموزش دیده‌اند. از کارآموزان پس از طی دوره‌ی آموزش، که معمولاً ۴۵ روز طول می‌کشد، پس از برگزاری آزمون از سوی سازمان صنایع دستی، برایشان «گواهی‌نامه‌ی مهارت» صادر می‌شود. این عده ضمن این که شاغل می‌شوند می‌توانند از «وام خوداشتغالی» سهم صنایع دستی برخوردار گردند. در واقع آنان علاوه بر اشتغال، این فرصت را به وجود آورده‌اند که از هرز رفتن اعتبارات این بخش جلوگیری به عمل آید. از تعداد آموزش دیدگان فوق تاکنون تعداد چهارصد و شصت نفر موفق به دریافت وام شده‌اند.

از دیگر صنایع دستی که طی چند سال اخیر با همت تعدادی از بانوان علاقه‌مند و هنرمند در شهرستان رایج شده می‌توان به رشته‌های «گل‌سازی»، «نقره‌کوبی»، «ابریشم‌بافی»، «گیوه‌بافی»، «قلاب‌بافی»، «واشربافی»، «جعبه‌سازی»، «جاجیم‌بافی»، «مکرومه‌بافی»، «سوزن‌دوزی»، «عروسک‌دوزی»، «چرم» و ... در بخش خواهران، و «معرق، مشبک، منبت و میل‌سازی» در بخش برادران اشاره نمود.

ادارات و نهادهایی چون اداره‌ی فرهنگ و ارشاد اسلامی، هلال‌احمر، بهزیستی، کمیته‌ی امداد امام، جهاد کشاورزی و تشکل‌های غیردولتی و نیز کمیسیون امور بانوان در شکل‌گیری و توسعه و تقویت این صنایع همکاری و فعالیت داشته‌اند.

در حال حاضر از رشته‌های فوق‌الذکر، آموزش و تولید فرش و گلیم (در دونوع ساده و گل برجسته)، نقره‌کوبی و چرم در نهادند تحت نظر سازمان صنایع دستی استان انجام می‌پذیرد و در بقیه‌ی رشته‌ها، پس از آموزش از طریق مرکز فنی و حرفه‌ای شهرستان، به برگزاری آزمون و صدور گواهی‌نامه اقدام به عمل می‌آید.

با توجه به اهمیت صنایع دستی در شهرستان نهادند و نقش عمده‌ی زنان در تولید آن، کمیسیون امور بانوان به عنوان متولی امور بانوان این شهرستان و در راستای تحقق

بخشیدن به اهداف خود نقشی فعال داشته است. از جمله جهت رشد و تعالی بانوان در عرصه‌های مختلف و شناسایی و شکوفا کردن استعدادهای بالقوه‌ی زنان منطقه و رونق بخشیدن و سازمان‌دهی آنان در جهت آموزش و کسب مهارت‌های مختلف و توانمندسازی آن‌ها از نظر فرهنگی و اجتماعی و اقتصادی به موفقیت‌هایی دست یافته و با توجه به این که تعداد قابل توجهی از بانوان شهرستان به دلیل «بدسرپرستی» و یا «بی‌سرپرستی» نیاز به اشتغال و کسب درآمد داشته‌اند، از بدو فعالیت تا کنون اقداماتی به شرح زیر انجام داده است:

- ۱- بررسی وضعیت زنان شهرستان و نیازسنجی آنان در سطوح مختلف،
- ۲- جمع‌بندی مشکلات آنان و اولویت‌بندی،
- ۳- ایجاد زمینه برای شروع آموزش بانوان در رشته‌های مختلف و اولویت‌دار در محل کانون فرهنگی بانوان که تاکنون ادامه داشته است،
- ۴- ایجاد ارتباط با سازمان‌های ذی‌ربط و برنامه‌ریزی جهت تبادل امکانات با آن‌ها.
- ۵- تشویق بانوان به کسب مهارت‌های مختلف، از جمله صنایع دستی و ارتقای سطح دانش فنی آنان از طریق کسب مهارت‌های جدید به منظور رسیدن به توانمندی و ایجاد اشتغال. در این خصوص تعداد قابل توجهی از بانوان شهر و روستا فعال شده‌اند و حتی صنعتی مثل گلیم‌بافی، که ریشه در تاریخ گذشته این شهرستان داشت اما فراموش شده بود، دوباره احیا گردید و بهبافی آن رایج شد. نمونه‌هایی از احیای گلیم‌بافی هم زمان با برگزاری ششمین همایش نهادشناسی (شهریور ۸۲) به نمایش گذاشته شد.
- ۶- همکاری نزدیک و مستمر با سازمان صنایع دستی استان در جهت ایجاد کلاس‌های آموزشی تحت شرایط و نظارت آن سازمان و برگزاری آزمون مهارت و صدور

گواهی‌نامه‌ی معتبر از سوی آن سازمان که منجر به اخذ رقم قابل توجهی از وام‌های خود اشتغالی توسط بانوان هنرمند در سال‌های اخیر گردیده است.

۷- ایجاد بستر مناسب به منظور استفاده‌ی بانوان از تسهیلات خود اشتغالی. این اقدام باعث شده صنایع دستی در شهرستان رونق بگیرد و جایگاه مناسب هنری و اقتصادی خود را به دست آورد. به طوری که این شهرستان موفق شده است اعتبارات بخش صنایع دستی را صددرصد جذب نماید.

نمونه‌ای از نقره‌کوبی‌های خانم لیلا نادری

۸- سامان‌دهی صنایع جدیدی مانند چرم و نقره‌کوبی و ... که مورد استقبال جوانان به‌خصوص دختران واقع شده و امید است از این پس رونق بیش‌تری پیدا کند.

۹- اقدام در جهت تولید صنایع غذایی سنتی و بومی و سامان‌دهی تولید، بسته‌بندی و فروش آن‌ها، از جمله به منظور تسهیل در عرضه‌ی کالاهای ساخت بانوان، اعم از صنایع غذایی و دستی منطقه، تمهیداتی شده است تا هر هفته روزهای پنج‌شنبه در محل «کانون فرهنگی اجتماعی کوثر» بازارچه‌ی خود اشتغالی بانوان برپا گردد.

در این بازارچه دست‌آوردهای مختلف زنان جمع‌آوری و عرضه می‌شود و از طریق بازاریابی و ایجاد پل ارتباطی با سایر شهرستان‌ها و مراکز مختلف چرخه‌ی آموزش، تولید و فروش به خوبی انجام می‌پذیرد و صاحبان صنایع برای تولید بیش‌تر تشویق می‌شوند و بدون واسطه محصولات خود را عرضه می‌نمایند. در این خصوص از مسئولین محترم سازمان صنایع دستی استان و سایر ادارات و نهادهای ذی‌ربط درخواست می‌شود این کمیسیون را در ادامه‌ی فعالیت‌های یاد شده مساعدت نمایند.

۱۰- هماهنگی و مشاوره با تشکل‌های غیر دولتی زنان که در بخش‌های مختلف تولید صنایع دستی و غذایی فعالیت دارند و ارائه‌ی راهکارهایی جهت ارتقای وضعیت موجود و اشتغال‌زایی بیش‌تر برای آنان.

پیشنهادها :

- ۱- با توجه به قدمت شهرستان به لحاظ فرهنگی و صنایع دستی، ایجاد تشکیلات اداری صنایع دستی جهت رونق بخشیدن بهتر به صنایع موجود و دسترسی آسان صنعتگر به متولیان امور اجتناب‌ناپذیر است.
- ۲- با توجه به بالا بودن نرخ بیکاری در شهرستان و وجود جوانان علاقه‌مند به صنایع دستی مختلف و نیز امکانات طبیعی موجود در منطقه، سهم‌بیش‌تری از اعتبارات تسهیلی و وام‌های خود اشتغالی به شهرستان اختصاص یابد.
- ۳- تشکیل بازارهایی برای خرید تولیدات صنایع دستی با نرخ‌های تضمینی به منظور ایجاد انگیزه برای تولید و امنیت سرمایه‌گذاری در این بخش
- ۴- ایجاد زمینه‌ی لازم برای جمع‌آوری واحدهای تولیدی خرد و تشکیل کارگاه‌های کلان به منظور اشتغال و بازدهی محصول بیش‌تر
- ۵- ایجاد بازارچه‌ی خود اشتغالی صنایع دستی به طور دائمی در شهرستان و متعاقب آن در استان و تشکیل نمایشگاه‌های فصلی به منظور بازاریابی و رونق اقتصادی صنایع مذکور
- ۶- با توجه به عوامل تهدیدکننده‌ی بازار و صادرات صنایع دستی (عدم کیفیت لازم مطابق با استانداردها، گرانی وسایل کار، عدم وجود کارگاه‌های پیشرفته و عدم تبلیغات لازم) ایجاد کلاس‌های آموزشی لازم است و تربیت افراد ماهر و مجرب جهت استاندارد کردن و بالا بردن کیفیت تولیدات ضرورت دارد. همان‌طور که تسهیل در تهیه‌ی وسایل کار، تأسیس کارگاه‌های مجهز و تبلیغ تولیدات نیز ضروری خواهد بود.

۷- اجرای طرح بیمه‌ی تولیدکنندگان صنایع دستی که موجب تشویق و تأمین شغلی تولیدکنندگان و استادان می‌شود و در سالیان کهولت خواهند توانست از تسهیلات درمانی و حمایتی خاص آن استفاده نمایند.

۸- انجام تبلیغات لازم درون مرزی و برون مرزی و ایجاد فرهنگ استفاده از صنایع دستی به جای صنایع ماشینی در مواردی که امکان دارد. از جمله ایجاد سامانه (سایت)هایی در شبکه‌ی جهانی اینترنت و شناساندن صنایع دستی ایران به جهانیان و بازاریابی برای آن‌ها و نیز ترویج فرهنگ هدایایی جوایز از صنایع دستی به جای محصولات ماشینی و خارجی و هم‌چنین تبلیغ گسترده‌ی فرش‌های دست‌باف و امثال آن در رسانه‌ها به جای یا معادل تبلیغ برای فرش ماشینی، در انواع مختلف آن

۹- ایجاد رشته‌های جدید صنایع دستی در این شهرستان، ضمن احیا و رونق بخشیدن به رشته‌های از یاد رفته، با استفاده از مریبان مجرب

۱۰- اصلاح ساختار صادرات صنایع دستی به بازارهای خارجی از طریق ارتقای کیفیت تولیدات، ایجاد تسهیلات و ایجاد هماهنگی منطقی بین آموزش، تولید، فروش و در نهایت صادرات از سوی مسئولان اجرایی کشور.

گزارشی تکمیلی پیرامون صنایع دستی شهرستان نهاوند^۱

۱- با پی‌گیری کمیسیون امور بانوان و همکاری مستمر آقای پیمان مبارکی، کارگاه تولید گلیم با عنوان (گلیم گیان) تأسیس شد. این کارگاه در حال حاضر در سالنی به وسعت ۱۸۰ متر مربع فعالیت می‌کند و با هماهنگی و کمک صنایع دستی استان همدان به ۶۰ دستگاه دار مجهز شده است. تاکنون چندین مرحله از تولیدات این کارگاه در نمایشگاه‌های مختلف استانی و برون استانی به نمایش گذاشته شده و در نمایشگاه اخیر تهران نیز موفق به کسب مقام برتر نسبت به تولیدات دیگر شهرستان‌ها شده است.

این کارگاه هم‌اکنون با بیش از ۶۰ نفر از آموزش دیدگان تحت پوشش صنایع دستی به بافت و تولید اشتغال دارند. امیدواریم با توسعه‌ی این کارگاه شاهد ایجاد مجتمع تولیدات گلیم و فرش در این شهرستان باشیم. این کارگاه از آذرماه سال ۸۲ با مدیریت خانم زینب سوری، که خود از مریبان صنایع دستی نهاوند است، کار خود را آغاز کرده است.

۲- کارگاه تولید تابلو فرش (پازیریک) از اوایل دی‌ماه سال ۸۲ تأسیس شده و تاکنون ۵۴ نفر از بانوان آموزش دیده و ماهر را تحت پوشش خود قرار داده است. مدیریت این کارگاه با خانم مریم پشت‌کوهی است. تولیدات این کارگاه شامل تابلو فرش‌های نفیسی از جنس کرک و پشم مریوس است و اغلب در تهران به فروش می‌رسند.

۱- این گزارش، مدتی پس از میزگرد، از سوی کمیسیون امور بانوان نهاوند توسط خانم نوشین سلگی برای فصل‌نامه ارسال شد تا خوانندگان گرامی در جریان فعالیت‌های بعدی صنایع دستی قرار گیرند. با تشکر از ایشان. «فرهنگان»

در حال حاضر ۲۹ دار در این کارگاه فعالیت دارند و در صورت مساعدت بیش تر سازمان صنایع دستی استان همدان، ظرفیت و قابلیت توسعه‌ی بیش تر را دارد. احداث این کارگاه ضمن اشتغال‌زایی توانسته است در صادرات نیز محصولات با ارزش عرضه نماید.

۳- کارگاه تولید و آموزش چرم نیز با همکاری سازمان صنایع دستی استان همدان، کمیسیون امور بانوان و اداره‌ی فرهنگ و ارشاد اسلامی دایر شده است. بانوان آموزش دیده در این بخش از صنایع دستی، تولیدات چرمی خود را، چه سبک و چه سنگین، ارائه می‌دهند و آثارشان در نمایشگاه‌های مختلفی عرضه می‌شود و به فروش می‌رسد.

این کارگاه فعال در صورت توسعه یافتن و حمایت شدن، می‌تواند با تولید چرم از مواد پوستی منطقه و به کارگیری آن جهت تولید صنایع، یکی از صنایع تبدیلی مهم شهرستان گردد.

۴- هم‌چنین کلاس و کارگاه آموزش و تولید سازه‌های سنتی، با مدیریت آقای محمد جهانیان در این شهرستان تأسیس گردید. به نظر می‌رسد آقای جهانیان تنها سازنده‌ی سازه‌های سنتی فعال در استان همدان باشد. محصولات این کارگاه انواع سازه‌های زهی، آرشه‌ای، کوبه‌ای و بادی است و هم‌اکنون با چهار نفر مشغول فعالیت هستند. تولیدات این کارگاه در نمایشگاه بین‌المللی نیز عرضه شده است.

این کارگاه با سرمایه‌ی شخصی و دریافت وام اولیه شکل گرفته است و استعداد توسعه در ظرفیت بالا را نیز دارد. مدیر کارگاه برای صدور تولیدات خودبه‌خارج از کشور آمادگی دارد، که لازمه‌اش بازاریابی مناسب است. ایشان با سابقه و تجربه‌ی بیست‌ساله‌ی خود - در صورتی که حمایت شود - می‌تواند با افزایش تولید و صدور محصولات این کارگاه به کشورهای حوزه‌ی خلیج فارس ارز و درآمد قابل توجهی نصیب شهرستان نماید.

- ۵- کارگاه تولیدی وسایل نقره‌کوبی بخش دیگری از مجموعه فعالیت‌های تولیدی صنایع دستی این شهرستان است. در یک‌ساله‌ی اخیر این صنعت، در محل کانون فرهنگی اجتماعی بانوان، آموزش داده شده و علاقه‌مندان زیادی را به سوی خود جلب کرده است. این رشته نیز قابلیت توسعه و گسترش دارد. هم‌اکنون خانم‌ها لایلا نادری و بهجت سیف کلاس‌های این کارگاه را اداره می‌کنند.
- ۶- آموزش و تولید گل‌های تزئینی و چند صنعت دیگر (جعبه‌سازی، قلاب‌بافی، واشربافی، گل‌سازی، افرکس و ...) نیز توسط خانم فرشته شهبازی در محل کانون فرهنگی اجتماعی بانوان کوثر انجام می‌گیرد. ایشان توانسته است از طریق آموزش و تولید، تعداد قابل توجهی از بانوان «بی‌سرپرست» و «بد سرپرست» را خودکفا نماید.
- ۷- آموزش و تولید معرق و مشبک روی چوب از دیگر صنایع دستی رایج در شهرستان است که طی سال گذشته پیشرفت‌های چشم‌گیری داشته است. این بخش از صنایع دستی با مربیگری آقای مهدی سیفی فعالیت دارد.
- ۸- صنایع دستی دیگری مانند گیوه‌بافی و جاجیم نیز در این شهرستان به صورت پراکنده انجام می‌گیرد.
- ۹- تولید صنایع دستی با استفاده از «صدف»، هرچند به صورت محدود در یکی از روستاهای تابع بخش مرکزی دیده می‌شود، قابل توجه است.
- ۱۰- در بعضی از روستاهای شهرستان نیز مانند دهفول، کفرآج و ... مبلمان و سرویس‌های چوبی و منبت‌کاری تولید می‌شود که با منبت‌کاران شهرهای مجاور قابل رقابت است. در حال حاضر چندین کارگاه بزرگ و کوچک در شهر نهاوند و روستاهای تابعه مشغول فعالیت و تولید این رشته از صنایع دستی هستند.

نمایشگاه صنایع دستی (فرش و گلیم) در نهاوند